

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. rugsėjo 01 d.
įsakymu Nr.A15-1626/25

PATVIRTINTA

Vilniaus Birutės darželio direktoriaus
2025 m. rugsėjo 01 d.
įsakymu Nr. V-24

**VILNIAUS BIRUTĖS DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„BIRUTĖLĖ“**

Vilnius, 2025

I SKYRIUS

I BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Vilniaus Birutės darželis (toliau - mokykla) – jauki, atvira pokyčiams, visuomenei, skirtingų ugdymosi poreikių vaikų turintiems vaikams mokykla. Tai aukštos kompetencijos ir kultūros mokykla siekianti įgyvendinti kuo daugiau inovacijų, padedanti formotis kūrybingai, atsakingai, atvirai, savarankiškai ieškančiai sprendimų ir pasiruošusiai gyvenimui asmenybei.

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau-programa) parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023) bei kitais ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais teisės aktais, remiasi 2024 m. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais (1 priedas).

Programa remiasi laisvojo ugdymo paradigmos humanistine ir socialinio konstruktivizmo ugdymo koncepcijomis. Šiose filosofinėse ugdymo kryptyse išryškinamas atviras ir šiltas mokytojų bendravimas ir bendradarbiavimas su vaikais, pabrėžiamas aktyvus vaiko vaidmuo ugdymo(si) procese, kiekvieno vaiko individualumas. Ugdymo proceso centre - Ž. Piajet, L. Vygotskio, F. Frebelio ir O. Dekroli idėjos, padėsiančios vaikams pajusti savo galimybes ir vertę, skatinančios iniciatyvumą ir savarankiškumą. Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko žaidimui, bendrai vaiko ir mokytojo(os) veiklai, pagarba pokalbiui ir t.t. Ikimokyklinio ugdymo programa siekiama tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, pripažinimo, judėjimo, bendravimo, pažinimo, žaidimo bei saviraiškos. Mokykloje sudarytos sąlygos leidžia vaikams tyrinėti, kurti, žaisti, pažinti pasaulį, tenkinti individualius gebėjimus bei specialiuosius poreikius.

Mokyklą lanko ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus Vilniaus miesto ir rajono vaikai nuo 2 iki 6/7 metų. Vaikų ugdymo(si) sunkumus padeda spręsti logopedas, psichologas, socialinis mokytojas, mokytojo padėjėjas.

Prioritetinės veiklos kryptys:

- patirtinio ugdymo koncepciją atliepantis STEAM sričių (gamtamokslinis, technologinis, inžinerinis, meninis ir matematinis) ankstyvasis ugdymas, kuris yra integruojamas;
- lauko pedagogikos pagrindų koncepcija;
- naratyvinis žaidimas;
- projektinė veikla;
- universalaus dizaino mokymui(si) principas kaip pamatinis ir jungiantis visas ugdymo(si) sritis.

1.2 UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Mūsų vertybės – tai pamatas, ant kurio statoma visa ugdymo sistema. Mūsų mokyklos vertybės - orumas, bendruomeniškumas, lygiavertis dalyvavimas, saviraiškos laisvė, vaiko gerovė, pagarba įvairovei, kultūrinis tapatumas - jos formuoja vaiko elgseną bei požiūrį į pasaulį.

1 pav. Mokyklos vertybės

1.3 VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Mokykloje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros, įvairių unikalių poreikių vaikai nuo 2 iki 7 metų amžiaus. Pagrindinis vaikų nuo gimimo iki 1,5 metų poreikis – saugumas. Šiuo gyvenimo tarpsniu labai svarbus fizinis kontaktas ir glaudus fizinis emocinis ryšis tarp mokytojo ir vaiko. Mokytojo užduotis - kurti saugią aplinką. 1,5 – 3 metų mažyliai padeda aktyviai tyrinėti pasaulį. Šiuo amžiaus tarpsniu mažyliui svarbu atrasti, pasiekti, nuspręsti pačiam, pajusti savo galią. Nuo 4 iki 6 metų labiausiai vystosi vaikų iniciatyvumas, todėl kyla naujų atradimų noras, noras eksperimentuoti, atrasti ir kurti. Mokykloje stengiamasi atlepti kiekvieno vaiko poreikius:

- Žaidimo poreikis – pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė.
- Saugumo poreikis – jaustis saugiai, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Besirūpinant vaikais užtikrinamas ne tik jų saugumas, bet ir jie patys ugdomi ir įtraukiami į rūpinimąsi savimi bei kitais.
- Draugysčių poreikis - jausti bendrumą, priimtam bendraamžių rate (jausti jų pripažinimą).
- Komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.
- Pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugtis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria savo teorijas apie pasaulį.
- Kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.
- Unikalus kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai

VILNIAUS BIRUTĖS DARŽELIS MANO POREIKIAI

2 pav. Vaiko poreikiai

1.3 TĖVŲ(GLOBĖJŲ, RŪPINTOJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Pagrindiniai vaikų ugdytojai, kurie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą, vaikų ugdymo pradmenys - yra tėvai (globėjai, rūpintojai). Taip jie yra aktyvus partneriai vaiko ugdymosi procese, kuris vyksta mokykloje. Mokyklos paskirtis - bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymosi procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Su tėvais (globėjais) tariamasi dėl vaiko

ugdymosi tikslų, švietimo pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Šeimų lūkesčiai ikimokykliniame vaiko ugdymui nevienodi: vieniems tėvams (globėjams, rūpintojams) aktualu, kad vaikas būtų kokybiškai ugdomas, kad būtų plėtojami jo gabumai, talentai, kitų tėvų lūkestis - suteikimas vaikui meilės, rūpesčio ir geros emocinės savijautos, socialinio pažinimo srities stiprinimo. Apibendrinus tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius, ugdymo(si) procese matome išryškėja, kad svarbiausi komponentai - teigiamas mikroklimatas, kompetentingas mokytojų programariėjimas, bendradarbiavimas; ugdymosi aplinkos kaip mokykloje, taip ir už jo ribų.

Bendradarbiavimui su tėvais naudojam informacines technologijas: elektroninį dienyną, elektroninį pašta. Taip pat komunikuojama gyvai: individualūs susitikimai, pokalbiai.

1.4 REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

- Mokykla yra įsikūrusi Žvėryno mikrorajone, Žvėryno seniūnijoje neįprastos architektūros pastate Neries pakrantėje, šalia Vingio parko.
- Mokykloje ypač puoselėjamos tradicijos, organizuojama daug švenčių, pramogų drauge su šeimos nariais. Vaikai dažnai dalyvauja kultūrinėse, pažintinėse išvykose, rengiamos edukacinės programos.
- Mokykloje nuolat ieškoma šiuolaikiškų bendradarbiavimo su šeima modelių, padedančių suburti aktyvią bendruomenę.
- Išskirtinis mokyklos bruožas – gamtamokslinis vaikų ugdymas, naratyvinis žaidimo metodas, sveikatingumo programa bei STEAM metodų taikymas.
- Vaikų smalsumą ir ugdymosi motyvą skatina gamtamokslinis vaikų ugdymas, kuris formuoja vaiko suvokimą, kaip reikia saugoti gamtą, skatinant domėjimąsi kokybiškai praleisti laiką aktyviai veikiant sukurtose mokyklos lauko žaliosiose edukacinėse erdvėse, gausinti žinių bagažą bei įtraukti visą bendruomenę į Visuomenės aplinkosauginį švietimo projektą, kuris tęsiamas nuo 2022 m. bei puoselėti Vilniaus kaip Žaliosios sostinės idėją bei veiklas.
- Nuo 2019 m. sėkmingai taikomas naratyvinio žaidimo metodas ugdymo procese. Metodas ypatingas tuo, kad apima platų spektrą vaikų gebėjimų (pasakojimą, žaidimą, tyrinėjimą, ugdymą(si) kitaip), lavina kūrybiškumą, motyvą, vaizduotę, norų ir jausmų valdymą. Mokykloje puoselėjama vaikų ir tėvėlių žaidimo kultūra, skatinamas bendruomeninis ugdymas. Naratyvinis žaidimas sujungė vaikus, tėvus ir mokytojus į vieną, stiprią, šiltą bendruomenę.
- Ugdymo(si) procesas yra praturtinamas STEAM sričių veikla, vaikai sudominami tiksliais, gamtos, technologijų, inžinerijos mokslais, menu ir kūryba. Veikla yra integrali ir vyksta per kasdienę rutiną, žaidimą, veiklą natūralioje ir virtualioje aplinkoje, veiklas su natūraliomis ir specialiomis priemonėmis, mokyklos ir socialinių partnerių projektus.

- Mokytojai siekia išvelgti ir tobulinti kiekvieno vaiko individualius gebėjimus, sudaryti ugdymo(si) aplinką ir sąlygas, palankias visų vaiko gebėjimų plėtotei bei ugdymo turinio diferencijavimui.
- Mokykla didelį dėmesį skiriant sveikatos saugojimui bei stiprinimui, toliau tęsiamas dalyvavimas „Futboliukas“, „Sveikatiados“, „Judusveikai gyvenu“ veiklose, aktyviai palaikomas sveikatą stiprinančios bei aktyvios mokyklos statusas.
- Didelis dėmesys skiriamas vaikų socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymui(si), įgyvendinant socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymo prevencinę programą „Kimocho“ bei priešmokyklinio amžiaus vaikams vedama socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymo programa „Peppy Pals“.
- Mokykla aktyviai bendradarbiauja su kitomis Žvėryno mikrorajono mokyklomis: „Pušynėlis“, „Puriena“, „Boružėlė“, „Eglutė“, dalyvauja įvairiuose renginiuose mikrorajono bei miesto, šalies ir tarptautiniu mastu, organizuoja renginius mokykloje.
- Ugdymo programa papildoma grupių projektais, integruotais į bendrą mokyklos veiklą.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(ai) kryptingumą, integralumą, veiksmingą ugdomąsias sąveikas ir ugdymos(si) kokybę:

- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Apibrėžia, kad vaikų ugdymas ir priežiūra turi būti suderinti ir vykdomi vieningai, siekiant užtikrinti holistinį ir nuoseklų vaikų raidą. Tai reiškia, kad ugdymas ir priežiūra neturėtų būti vertinami kaip atskiri procesai, bet kaip tarpusavyje susijusios veiklos, kurios turi būti vykdomos taip, kad užtikrintų vaiko gerovę, emocinę ir fizinę sveikatą, taip pat intelektualinę ir socialinę vystymąsi.
- **Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Tai principas, kuris pabrėžia, kad ugdymo procesas turi būti suderintas su vaiko raidos etapais ir poreikiais, kad ugdymas būtų efektyvus, atitinkantis jo intelektualinę, emocinę, socialinę ir fizinę vystymąsi. Kitaip tariant, ugdymas turi būti pritaikytas vaiko amžiui ir raidai, kad jis galėtų natūraliai augti ir mokytis pagal savo galimybes bei tempą.
- **Žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o **žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.**
- **Socialinio - kultūrinio kryptingumo principas** pabrėžia ugdymo svarbą, orientuojant jį į socialines ir kultūrinės vaiko aplinkas. Ugdymo procesas turi būti susijęs su vaiko gyvenimo ir patirties kontekstu, įskaitant jo šeimos, bendruomenės ir kultūros aplinką, kad vaikas galėtų vystytis kaip aktyvus ir atsakingas visuomenės narys.

- **Integralumo principas.** Ugdymo procese užtikrinamas darnus visų ugdymo(si) sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymosi sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.
- **Įtraukties principas.** Pabrėžia, kad visi vaikai, nepriklausomai nuo savo gebėjimų, socialinės, ekonominės, kultūrinės ar etninės priklausomybės, turi turėti lygias galimybes mokytis ir dalyvauti ugdymo procese. Tai apima vaikus su specialiaisiais ugdymosi poreikiais, kalbos barjerus turinčius vaikus, taip pat vaikus iš įvairių socialinių grupių.
- **Kontekstualumo principas.** Pabrėžia, kad vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškose, į veiklą įtraukiančiuose vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gramatinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.
- **Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
- **Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieniui rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
- **Reflektyvaus ugdymosi(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).
- **Šeimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Vaikų gerbūvis grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir bendradarbiavimu grįstu santykiu.

III TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, padėti tapti kūrybinga ir nebijančia vertinti, įsivertinti bei pažinti aplinką asmenybe.

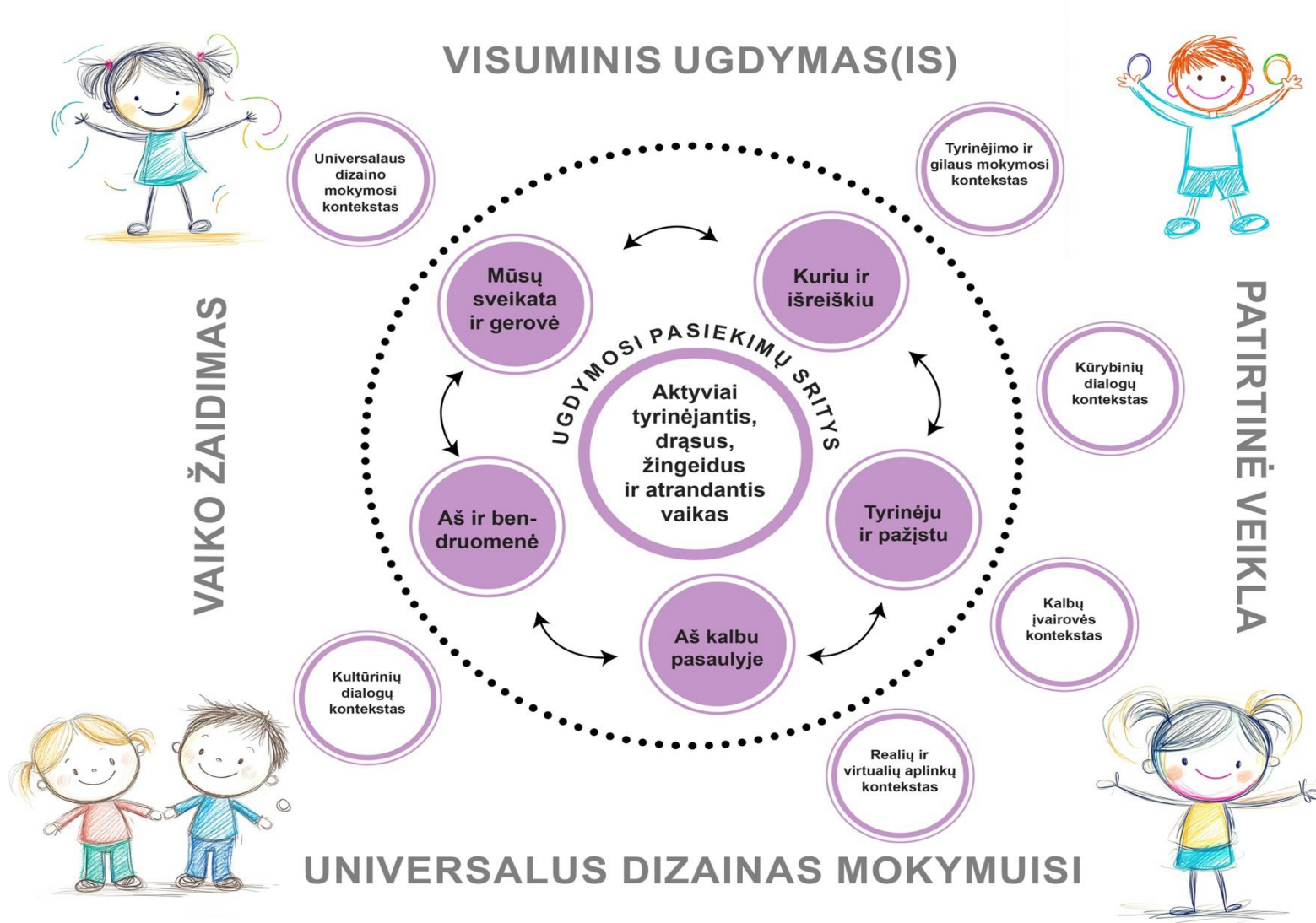
3. pav. Ikimokyklinio ugdymo tikslas

Uždaviniai:

- numatant įvairius barjerus ir juos eliminuojant, taikant pastoliavimo metodiką, sudaryti sąlygas įvairių ugdymosi poreikių vaikams lygiaverčiai dalyvauti ugdymosi veiklose;
- organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;

- lavinti vaikų kūrybiškumą, pasitelkiant piešimą, šokį, dainavimą, pasakojimą, dizainą ir įvairias medžiagas, priemones, technologijas bei sukuriant tinkamą aplinką kūrybai ir idėjų įgyvendinimui;
- sudaryti sąlygas mokytis pažinti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius;
- skatinti pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir vaikais, mokytis spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;
- saugoti ir stiprinti vaikų psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį;
- kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, abipuse partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

VILNIAUS BIRUTĖS DARŽELIO KONCEPTUALUS UGDYMO MODELIS

4 pav. Mokyklos konceptualus ugdymo(si) organizavimo modelis

IV UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas *visuminiu ugdymu* - ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų aštuoniolikos pasiekimų sričių plėtotę, atskirų ugdymo(si) sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų lygsvarą; *universaliu dizainu mokymuisi* - siekiama užtikrinti vaikų skirtųjų pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; pagrindinė vaikų veikla *žaidimų* ir kita patirtine veikla (tyrinėti, kurti, apčiuopti, bendradarbiauti). Šie elementai sudaro tvirtą pagrindą vaikų visapusiškam ugdymui(si), siekiant harmoningo emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi.

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis *Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis(2023)*, atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias sritis.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos ir pateiktos ugdymo(si) gairės, jos apžvelgiamos iš vaiko perspektyvos. Ikimokyklinis turinys dėliojamas pagal norimus pasiekti rezultatus per tam tikrą amžiaus tarpą. Lentelėje fiksuojami galutiniai siekiami rezultatai 3 ir 5/6 metų vaikams. Vaikų pasiekimai į grupes jungiami pagal tiksle numatytas vaiko galias, kurios plėtojamos per vaiko raidą skatinančias visuminio ugdymo(si) 5 sritis.

Vienas didžiausių prioritetų skiriamas patirtiniam ugdymui, kuris apima vaiko protines galias, racionalias žinias, pojūčius bei jausmus, grįstas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu. Vaikas, kaip jaunas tyrėjas, atradėjas auginamas mokykloje ir už jos ribų, skatinant intelektualią, kritinio mąstymo reikalaujančią veiklą ir įtakojantis kiekvieno vaiko asmeninę pažangą.

Vaiko žaidimas - esminė, natūrali ugdymo(si) forma, padedantis formuotis kognityvinei raidai bei socialiniams įgūdžiams. Taip pat skatinantis kalbos bei fizinę raidą. Žaidimas apima visų vaiko raidos sričių plėtotę.

Informacinės technologijos, kurios integruotos į ugdymo(si) procesą, žadina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairius technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose srityse.

Išvykos už mokyklos ribų praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka. Mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje. Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinius vaiko poreikius, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse kurių visuma užtikrintų vaikų brandą keliaujant pradinio ugdymo link.

Ugdymosi sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo turinys 1,5 – 3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi – treči gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai valgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Mokytojo vaikas padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedą tinkamai naudotis stalo įrankiais. Mokytojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padedą į vietą vieną kitą daiktą. Pradedą laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje.	*Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. *Skanauja maistą pateiktą estetiškai. *Girdint vaisių, daržovių ir kito maisto pavadinimą, kaupia žodyną. *Grupėje įrengtoje „virtuvėlėje“ žaidžia naratyvinį žaidimą. *Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius. *Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Pastovi ant vienos kojos (3-4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25 – 30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1-2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų kojų judesius.	*Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. *Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. *Pradedą lankstyti ranką prieš riešą, vis tiksliau atliekant judesius. *Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojami stalo įrankiais.

Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako kad yra berniukas (mergaitė), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei.	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, išvardina 5-6 kūno ir veido dalis. Pasako kiek jam metų, savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su nepažįstamaisiais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Mokytojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kitą kalba kalbančius vaikus ir grupėje apsilankančius svečius.	*Ugdosi dienos ritmo pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. *Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šia dieną jau įvyko, kas dar vyks. *Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, pažymi, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško mokytojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas mokytojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	*Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai. *Naudojasi stalo įrankiais, pasirenka stalo įrankį skirtingam maistui valgyti.

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirtį – šešti gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas. Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus. Žino, kur kreiptis pagalbos ir mokosi saugoti save bei kitus.	*Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudinga sveikatai. *Diskutuoja su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. *Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. *Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrasi estetiniu įspūdžiu. *Tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį. *Motyvuojamas mokytojo pavyzdžio laikosi higienos. *Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. *Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia. *Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. *Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimę, patekus į bėdą. *Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie ne, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę.

		*Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai. Laikosi susitartų elgesio taisyklių.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą, žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, ištvermingas. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kurdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikant pusiausvyrą.	*Inicijuoja ir ištraukia į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. *Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbando savo kūno judėjimo galimybes. *Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis.
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, juo domisi, kas patinka(nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu,	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenys. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir	* Mokytojo skatinami atsižvelgia į visos dienos režimą, dėlioja dienos ritmo paveikslėlius, skirtingų dienų įvykius, keičiančius įprastą dienos eigą, dienos ritmą. *Vakare reflektuoja, ar pavyko įgyvendinti suplanuotą dienos ritmą, aptaria kaitos priežastys. * Mokytojo padedami sukuria įvairius ritualus. *Mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo.

priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, Tėvynę.	dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	*Išbando kūno aktyvumo reguliavimo pratimus.
Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį į pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	*Mokosi elgesio taisyklių prie stalo. *Siekia estetinio išpūdzio, geba padengti kasdienį ir šventinį stalą. *Kuria įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. *Geba išklausti skaitomų tekstų ir pasakojimų, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. *Tyrinėja kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai ir būdai

Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ ypač svarbus yra mokytojo vaidmuo. Mokytojas – yra elgesio modelio pavyzdys. Tyrinėdamas judesiu, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka motyvuoja vaikus sekti juo, kaip pavyzdžiu. Mokytojas kuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymosi aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ir sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis. Mokytojas individualizuoja ugdymo(si) procesą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leisdamas vaikams veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius.

Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtino ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį – emocinį vystymąsi.

Vaiko žaidimas - vaiko gyvenimo ir ugdymosi būdas. Žaidimas vaikui nėra darbas, o visiškai naujo ir dažnai paslaptingo pasaulio pažinimo būdas, nes vaikui nėra ribos tarp žaidimo ir kūrybos. Čia išryškėja pirmieji vaikų kūrybiniai bandymai, kurie ilgainiui net gali tapti sąmoninga menine, estetinė veikla.

Pats žaidimas – kūrybinis procesas, sąlygojamas laisvos, savanoriškos vaiko veiklos. Jis iškyla kaip laisva erdvė, kurioje atsiskleidžia nevaržoma, spontaniška vaiko prigimtis, mąstymas, vaizduotė. Būtent žaidimas nulemia vaiko psichikos raidą ir sukuria optimalias jo asmenybės raidos sąlygas.

Informacinės technologijos, kurios integruotos į ugdymo(si) procesą, žadina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti. Skaitmeninis raštingumas – gebėjimas naudotis skaitmeniniais įrenginiais, ieškoti, vertinti, kaupti, saugiai naudoti, pristatyti informaciją, ja keistis, bendrauti ir bendradarbiauti tinkluose, keisti turimą ir kurti naują skaitmeninį turinį.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

Ugdymo turinys 1,5-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi - treči vaiko gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, mokyklos bendruomenei.	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5-6 kūno dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra-berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo “ aš pats”. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Mokytojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusius ir grupėje apsilankančius svečius.	*Savo kūno ribas jaučia suaugusio glaudžiami žaidinami, rengiami, kalbinami. *Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami ką kuri kūno dalis daro. *Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus. *Supranta save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save. *Pajaučia savo augimą per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuokles, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. *Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų

		grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. *Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta atliepia savo ir kitų emocijas ir jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu, atliepia kito jausmus.	Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar mokytojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	*Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu ar purtant galvą į šonus. *Kilusias emocijas reiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. *Jautriai reaguoja kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. *Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardinti. *Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, “ emocijų termometrus”. *Atpažįsta kito žmogaus emocijas iš veido išraiškos, balso.
Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i>	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene veikla bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško mokytojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus.	*Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi būti apkabinamas, nuraminamas, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą sukeliančios situacijos.

Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Padedamas mokytojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	*Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus. *Jaučia laiko tėkmę sąsajoje su savo veikla ir gyvenimo ritmu. Eksperimentuoja su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1,5, 10 minučių smėlio laikrodžiais. *Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.
Santykiai su suaugusiais ir vaikais <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugęs. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris-kito, o kuriuo naudojamas bendrai.	*Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. * Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. * Tyrinėja aš-ne aš ribas ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi manotavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš- ką turi tu).

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirtį – šešti gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta bei gina savo ir kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, Tėvynę.	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų, jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą. Domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų ir teisių.	*Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kurdami modelius. *Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. *Aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. *Ižvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius ugdymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. *Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami. *Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. *Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. *Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būsto, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas.

		*Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima-kitos šeimos ir pan. Tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. *Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. *Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų atpažįsta iškilią asmenybę. *Pilietinį tapatumą vaikai ugdo šeimoje, grupėje, kieme laikydamiesi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. *Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu. *Aiškinasi ir išreiškia supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba, todėl įsitraukia į organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinių nuostatų</i> Domisi savo bei kitų emocijomis bei jausmais <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas jausmus, jų priežastis. Įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos, nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.	*Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu-nenoriu, mėgstu-nemėgstu, įdomu-neįdomu. *Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. *Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. *Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau

išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu, atliepia kito jausmus.	Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijausti geriau.	atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.
Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	*Pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. *Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai(mokosi išvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti) *Stebi, tiksliai tyrinėja, išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. *Ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukiant į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. *Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės(savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus *Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūrus su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima.

		*Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. *Klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. *Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, per savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis, savaitės dienas.
Santykiai su suaugusiais ir vaikais <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su mokytojais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienybėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais ir vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio, suvokia savo veiksmų pasekmes sau kitiems ir visai grupei.	*Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. *Išbando pačių atrastus ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks blogas. *Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus į kitus ir kuo skiriasi. *Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. *Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. *Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.

		*Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais dalyviais. *Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. *Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą čia ir dabar, plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. *Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės svarbių įvykių ir žymių veikėjų. *Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. *Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas, esančias aplinkui.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ siekiant skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinį ir kultūrinį supratimą, turėtų palaikyti jautres ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikti kaip elgesio modelis vaikui ir teikiantis vaikams aktualų turinį bei veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų.

Strategijos, kurias mokytojas gali taikyti, apima individualizuotą požiūrį, leidžianti vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Mokytojas turi skatinti dialogą, bendradarbiavimą ir dalijimąsi patirtimi, kurti emocinį saugumą ir jautriai reaguoti į vaikų poreikius. Be to, mokytojo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą,

tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalijantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymasis kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realiųjų aplinkų sąveikos yra būtini kuriant dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Mokytojas turėtų sudaryti sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoti į kitų poreikius ir kurti prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Ugdymo turinys 1,5-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi – treči gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Klausosi ir supranta pagal savo amžių kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, pagal amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, suprant kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, domisi, kas parašyta arba prašo paskaityti, papasakoti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	*Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. *Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. *Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienos tvarka susijusius paaiškinimus. *Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, kūno kalba ir išreiškia mintį, parodo, kad suvokia, mokytojo, grupinėse veiklose.
Kalbinė raiška	2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus,	*Mėgdžiojimu, skiemenų ar

<i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs savo kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja apie save ir kuria paprastas istorijas.	vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja.	žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose * Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. * Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, mokosi gramatiškai taisyklingai sudėlioti sakinį. * Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. * Stengiasi save išreikšti įvairia kalbine raiška.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i>	Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmiais parodo	* Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja. * Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane,

Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. * Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	*Žodinės kalbos suvokimą ugdomi dalyvaudami inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. * Plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami. * Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse.
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės vykių, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia	* Mokosi išklausyti, kalbėti pačiam, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojui sukuriant klausymosi aplinkų įvairovę. * Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius.

<i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	* Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus.

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirtį - šešti gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniaisiais ir nežodiniaisiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	* Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo trumpalaikę ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. * Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. * Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. *Kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir

		poreikius, bendradarbiaudami rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.
Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	* Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. * Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. * Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. * Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. * Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i>	Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais.	* Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama

Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	su vaikais ar suaugusiais. *Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. * Rašytinės raiškos gebėjimus ugdomi atrodami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydami spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.
Meninė raiška <i>Vertybė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones technikas. Pateikia muzikinę kūrybą kūno kalba. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir judesius. nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	*Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas. * Plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda ugdytis žodinės kalbos supratimą. * Kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas.
Aplinkos pažinimas <i>Vertybė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis.	*Įsitraukia, į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais.

<i>Esmenis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.	*Klausydamiesi grupės draugų, kurie skaito, kalba kitomis kalbomis istorijų žiūrėdami filmukus. *Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, palinkėjimus, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas turi skatinti dialogą, bendradarbiavimą ir dalijimąsi patirtimi, kurti emocinį ryšį su vaiku. Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje „Aš kalbų pasaulyje“ yra esminis, nes mokytojas kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus.

Mokytojas, taikydamas kūrybingą aplinkos kūrimą, skatina įvairias ugdymo(si) veiklas, pavyzdžiui, kalbos kampelius, laboratorijas ar žaidimų erdves, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir tyrinėti. Skatinant dalyvavimą, naudojamos žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai, tokie kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai, kurie sužadina vaikų prigimtinių smalsumą ir emocinį įsitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, per projektines veiklas ar gamtos tyrimus.

Taikant žaidimų metodiką, mokytojas naudoja žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia mokytojui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti. Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams suvokti savo progresą ir skatina tolesnį ugdymąsi, nes mokytojas reguliariai skatina vaikus reflektuoti apie savo ugdymosi patirtis ir pasiekimus. Mokytojas taikydamas šias strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybingumą.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Ugdymo turinys 1,5-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi – treči gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose. Emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais: žodžiais ir elgesiu.	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukia į kasdienes rutinines veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklos trukmę (vyko ilgai ar trumpai).	*Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad jie turi požymius: formą, dydį, spalvą, tekstūrą; kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). *Atranda, kad daiktus galima rūšiuoti panaudojant rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Nuosekliai įvardija skaičius 1,2,3, supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paaimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).	*Grupėje esančius daiktus vaikai tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais *Norai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Jie džiaugiasi drauge su mokytoju ir kitais vaikais atradami vis daugiau būdų daiktų atitinkamiems dydžiams palyginti. *Vaikai atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti.

		*Žaisdami atlieka nesudėtingų veiksmų sekas: įpila, įdeda, paduoda, pakelia, palygina.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Žaisdami ir tyrinėdami domisi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų saugaus naudojimo taisyklių.	*Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius. *Domisi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, žaidžia, tyrinėja juos.
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja į veiksmų ir ypatybių pavadinimus, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, ženklų, simbolių paveikslėlių prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keleto žodžių sakinį.	*Kalbinami išmoksta pavadinti objektus, reiškinius, formas, gyvūnus, augalus ir kt. *Domisi knygelėmis, „skaito“, varto, klauso pasakojimų, vartoja vis daugiau išmoktų žodžių. *Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, atkartoja daineles.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i>	Stebėdami aplinkos daiktus, vaikai suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą: supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažką geriau	*Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan.

Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. Smalsauja, fantazuoja, eksperimentuoja su įvairiomis medžiagomis, dydžiais, formomis, kiekiais spalvomis; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.	* Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, vaikai patys juos išbando. * Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdosi nuostatą tausoti daiktus. *Noriai įsitraukia į kasdienes eksperimentines veiklas.
Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemų sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	*Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. *Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir taiko jų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.	*Pradedama nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius. *Žaisdamas atlieka dviejų nesudėtingų veiksmų sekas.
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko. <i>Esminis gebėjimas</i> Pradedama valdyti savo ugdymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo,	Trumpam įsitraukia į sudominusią veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, dainelę, stengiasi atlikti pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja (kaip kažkas veikia, vyksta, nutinka). Džiaugiasi veiklos rezultatais.	*Trumpam įsitraukia į sudominusią veiklą. *Pasirenka mėgstamą žaislą, dainelę, stengiasi atlikti pasirinktą veiklą. *Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja (kaip kažkas veikia, vyksta, nutinka). *Džiaugiasi veiklos rezultatais.

stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.		

Ugdymo turinys 4-6 metų

Pasiekimų sritis	Ketvirtį - šešti gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose kitose veiklose.	Pasako savo šalies, sostinės, pavadinimus. Pavadina paros metą, mėnesį, žino savo gimimo mėnesį, pasako kiek jam metų. Skiria ir pavadina šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Papasakoja apie tradicines šventes. Žino naminių ir laukinių šalies ir pasaulio gyvūnų pavadinimus. Įžvelgia kai kuriuos gyvūnų ir augalų panašumus ir skirtumus, juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl gamtą ir jos išteklius reikia tausoti.	*Stebi, aiškinasi kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę. *Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. *Skirtingais metų laikais vaikai stebi būdingus augalijos ir gyvūnijos požymius. *Mokytojo padedami, pildo metų gamtos kalendorių: sutartiniais ženklais žymi oro temperatūrą, saulėtą ir apniukusias dienas, kritulių kiekį, pastebi jų pokyčius skirtingais metų laikais, susieja juos su augalų ir gyvūnų gyvenimu. *Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie žemės išteklių tausojimo, tvarumo. *Stebėdami aplinkos daiktus, vaikai suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą: vaikai supranta, kad kažką

		reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. *Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. * Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, vaikai patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdo si nuostatą tausoti daiktus.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Atskaičiuoja tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7 ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafinais jų vaizdais spręsdami problemas. Palygina du – tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, sugeba jų skirtumus apibūdinti žodžiais. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu išsidėstę daiktai	*Noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma, džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti; naudoti trečią daiktą kaip tarpininką dydžiams palyginti. *Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus). * Stebėdami, pažindami, spontaniškai ar tiksliai tyrinėdami realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį),

		trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti (pagal vieną požymį), komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas. *Vaikai eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus, savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. *Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objektų judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. *Modeliavimo idėją vaikai atranda drauge su mokytoju palaipsniui susipažindami su sekų AB, BA, ABC, AAB, ABB, ABA modeliais (raidėmis pažymima grupė elementų, kurie nuosekliai pasikartoja sekoje). Sekų modeliavimo gebėjimų vaikai ugdomi formaliose ir neformaliose veiklose piešdami, dëliodami įvairius objektus, ritmiškai dainuodami ar judėdami, nagrinėdami raštus ir kurdami ornamentus.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i>	Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais.	*Vyresni nei 3 metų vaikai, mokytojų padedami, iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką, praleidžiamą prie ekranų, naudojami jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis

Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kitą einančių veiksmų programas	Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.) žaisdami, pažindami aplinką. *Žaisdami, tyrinėdami vaikai naudojami išmaniaisiais žaislais: robotukais, išmaniaisiais rašikliais, laikrodžiais, telefonais, išmaniosiomis grindimis, aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. *Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, panaudojant įvairias priemones: knygas, informacinius tekstus, vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant ir pradedą suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga. *Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. *Nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas) vaikai atranda išitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines,

		tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios ir virtualios aplinkos kontekstuose. *Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju, nagrinėdami įvairias situacijas ir pavyzdžius.
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	*Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. *Diskutuoiant apie kasdienių įvykių tikėtumą vaikų kalboje atsiranda vis daugiau tokių žodžių, kaipantai: „gali įvykti – gali neįvykti“, „kažin ar įvyks“, „didelė tikimybė – maža tikimybė, kad įvyks“. *Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia savo ilgio, masės, tūrio matavimu susijusį žodyną. * Stebėdami mokytoją, jo kalbinami, mokosi piešinyje, diagramoje ar scheme pavaizduotus duomenis suprasti, apibūdinti ir interpretuoti. * Drauge su suaugusiuoju vaikai mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. *Vaikams nuolat dalinantis savo idėjomis su suaugusiuoju, kitais vaikais, jų kalboje atsiranda vis daugiau pagrindinio matematinio žodyno element

		todėl jie kaskart sėkmingiau gali susikalbėti siūlydami idėjas ir ieškodami tinkamų sprendimų.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus, (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Domisi daiktų, reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus, siūlo idėjas, ką dar galima būtų tyrinėti	*Vaikai tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). *Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. *Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). *Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. *Vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. *Mokytojo padedami aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. *Žaisdami atranda fizikinius reiškinius: jėgas, trintį, energiją, paprastuosius mechanizmus, magnetizmą.

		*Žaisdami su tikslingai parinktais žaislais, daiktais ar priemonėmis vaikai tyrinėja tamprumo reiškinių – daiktus spaudžia, tempia, stebėdami, kaip keičiasi, deformuojasi jų forma, tačiau atleidus jie vėl grįžta į pradinę padėtį. *Vaikų tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. *Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, žaisdami su prizmėmis, vaikai susipažįsta su spalvų spektru, lauke pastebi vaivorykštę ir išsiaiškina, kad jai susidaryti reikia lietaus ir saulės. *Saulėtą dieną vaikai tyrinėja gamtos objektų šešėlius, kuria juos pasitelkdami įvairius daiktus ir žaislus, išgauna trumpus ir ilgus šešėlius. Išbando įvairias veiklas su atspindžiais, kuria ir gauda „saulės zuikučius“. *Tyrinėdami ir mokytojo padedami, vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos, skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes.
Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i>	Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų.	*Mokytojo padedami, ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. *Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. *Vaikai įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose

Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško kaip įveikti iššūkį, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes	Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. Nuolat veikiant su daiktais lavinamas vaikų gebėjimas koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinacija. Vaikai supranta, kad tam tikros rūšies informaciją gaunama surinkus duomenis, vykdant stebėjimą ir apklausą	galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. *Vaikai įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. *Kartojant eksperimentus ir apklausas, vaikai pradeda suprasti, kad šalia įprastų, iš anksto nuspėjamų įvykių esama ir atsitiktinių. Jie įsitraukia į žaidimus, kurių baigties iš anksto nuspėti neįmanoma. Tinka žaidimai su suktuku, metamu kauliuku, loterijos bilietais, kuriuos žaidžiant nebūtinai laimima. *Žaisdami ir stebėdami vaikai pradeda suprasti, jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatoma ir atranda du būdus tai padaryti: eksperimentuoti praktiškai arba bandyti mąstyti logiškai
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo ugdymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko, ką dar norėtų išbandyti ir išmokti.	*Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. *Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdomosi nuostatą tausoti daiktus. *Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus. *Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą, kūrimą. Mokytojas skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniiais, pasitelkdamį įvairius metodus: stebėjimą, eksperimentavimą, skaitmenines technologijas ir kūrybinę veiklą. Mokytojas taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo turinys 1,5-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi – treči gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi gėrįsi, grožisi gamtos aplinka, kultūros reiškiniais. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškiniais, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų skambesį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinis. Turi savo nuomonę (patinka, - nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką.	*Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūros muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. *Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinis patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis.

Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi meno kalbomis, jaučia malonumą ir džiaugsmą meninės raiškos veiklose. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ir gautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. kur statinius, lipdinius, keverzones ar vaizduoja „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingus daineles, tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdus judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	*Intuityviai domisi aplinka, garsiais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. *Mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenys. *Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką išlaiko plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. *Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą	Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo.	*Juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. *Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i>	Žaidžiant pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjų veiksmais.	*Išmoksta pasirinkti arba patys susikurti erdves savo žaidimams. *Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti žaidimą,

Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. *Erdvinė raiška lavėja jiems spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėją save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus(stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė	Smalsauja, stebisi, atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia ir vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija, tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką išitraukia tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatais, rodo kitiems.	*Spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. *Įvaldę savo kūno judesius, vaikai plačiau juda erdvėje ir žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja jų supančią aplinką. *Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spauda, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i>	Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir raiškos būdus, padeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas.	*Dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako.

Atpažįsta, atliepia savo ir kitų emocijas ar jausmus, jas išreiškia tinkamais sau ir kitiems būdais		

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirtį - šešti gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą pasakydamas vieną kitą argumentą.	*Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesnėms muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. *Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir panašiai. *Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų kūriniais. *Pažįsta ir patiria meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos ir kt.

Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemonės technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	*Mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką dainavimą. *Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriuose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai, tonacija. *Muzikuodami kūno perkusija ir instrumentais, lavina motoriką ir raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t.t. *Tikslingas grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimas – piešimas. *Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. *Spalvinė, grafinė ir erdvinė vizualinė raiška ikimokykliniame ugdyme yra integrali.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i>	Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenys, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai	*Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, kuria jiems pažįstamas kasdienės socialinės situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. *Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenys, patys

Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	sprendžia kylančius nesutarimus. Žaidžiant laikosi susikurtų žaidimo taisyklių.	kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti idėjas. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus.	* Patinka kurti savo žaidimus ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. *Savarankiškai žaisdami ir kurdami vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes. * Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. *Patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų. * Drauge su suaugusiaisiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą,	Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	*Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. * Kartu su bendraamžiais ir suaugusiaisiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.

klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	*Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. *Atliekant simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiesiems *Dalinasi ir reflektuoja patirtas patirtis su šalia esančiais

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas skatina vaikų įsitraukimą spontaniškai tyrinėti, eksperimentuoti ir išbandyti kūrybines medžiagas bei priemones, sukuriant asmeninio pasirinkimo galimybes. Jis stebi vaikų pastangas ir autentišką raišką, pozityviai reaguoja į jų kūrybinį procesą, padėdamas jiems tęsti ir įgyvendinti savo idėjas. Mokytojo jautrus, palaikantis ir susidomėjimą išreiškiantis grįžtamasis ryšys padeda vaikams giliau suprasti meninę raišką, vertinti savo ir kitų kūrybą, bei atrasti pirmenybę tam tikroms meninės raiškos sritims ir formoms. Be to, mokytojas skatina vaikų žaislingumą, simbolinį mąstymą ir socialinį bendravimą, kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas bei stiprinant improvizacinius įgūdžius. Kuriant ugdymo(si) kontekstus, siekiama sukurti aplinkas, kurios skatintų vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Šie kontekstai apima mokyklos vidaus ir lauko aplinkas bei vietas už mokyklos ribų, kaip parkai, muziejai ir kiti kultūriniai bei gamtiniai objektai. Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocinį ir fizinį saugumą, sudarant sąlygas vaikų iniciatyvoms, ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui. Kontekstuose dėmesys sutelkiamas į vaikų iniciatyvą, kurią palaiko estetiškai patraukli ir veiklai atvira aplinka. Vaikai gali laisvai pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas ir laiką, taip pat bendradarbiauti arba veikti individualiai. Tokia aplinka skatina vaikų

kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius gebėjimus ir socialinį bendravimą. Be to, kontekstai yra modeliuojami taip, kad būtų palaikoma vaikų saviraiška, suteikiant jiems galimybę išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas – tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdomų vaiko galių pasiekimus visose veiklos srityse, duomenų analizavimas bei maksimalių vaiko potencialių galimybių numatymas. Tai šiuolaikinio kokybiškos ugdymo esmė, padedanti plačiau įžvelgti ugdymo perspektyvas, pasirenkant patraukliausius individualiuosius tikslus, uždavinius, turinį bei technologijas ne tik įprastos vaikams, bet ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių bei ypatingų gabumų vaikams.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;
- padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį, kurių negali suteikti tėvai(globėjai);
- teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams(globėjams), kitiems specialistams, mokyklos administracijai;
- tikslingai planuoti ugdymą, naudojant informaciją apie vaiko pasiekimus;
- nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius. Vertinami vaiko pasiekimai ir jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko pasiekimus su dabartiniais. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai), nelyginami su kitais vaikais. Vertinama tik vaiko įgyta patirtis, jo žinios, vertinami ir jo gebėjimai bei išsiugdytos vertybinės nuostatos(vaiko įgytos kompetencijos).

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika.

Nuolatinis testinis vaiko ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą. Pasiekimų vertinimas atliekamas individualiai atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualią pažangą. Jo rezultatai, pažanga lyginami su jo paties pasiekimais prieš tai. Vertinant laikomasi nuoseklumo principo, stebima ilgalaikė pažanga įvairiose srityse ir jos perspektyva. Taip pat vertinant remiamasi mokytojų, tėvų (globėjų) ir vaiko bendradarbiavimu.

Ugdymosi pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais:

- Pradinis vertinimas.

❖ Atliekamas pradinis vertinimas, kai vaikas pradeda lankyti mokyklą.

- ❖ Stebima vaiko pradinė adaptacija, įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai.
  - ▶ Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas.
- ❖ Mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus (stebėjimą, vaiko veiklą, darbelių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas. Stebėjimui naudojami įvairūs metodai (nuotraukos, garso ar vaizdo įrašai, keliami į dienyną „Mūsų darželis“ ir kaupiami vaiko aplanke).
- ❖ Analizuojami vaiko kūrybinių darbų, projektų ir kitos veiklos rezultatai. Fiksuojami pasiekimai, pažanga ir ugdymosi poreikiai.
  - ▶ Pasiekimų vertinimas.
- ❖ Atliekamas I ir II pusmečio vertinimas du kartus per metus: rugsėį – spalį ir gegužę – birželį.
- ❖ Apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga. Duomenys suvedami e – dienyne.
- ❖ Vaikų pasiekimų vertinimas pateikiamas aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti. Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui.
- ❖ Vaiko pasiekimai individualiai aptariami su tėvais(globėjais).
- ❖ Jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.
  - ▶ Tolesnis planavimas.
- ❖ Sukaupta informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais(globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Programą numatoma atnaujinti kas 5 metus. Pasikeitus mokyklos struktūrai, atsižvelgiant į naujus mokyklos įsivertinimo rezultatus ar atsiradus poreikiui mokykla programą peržiūrės ir atnaujins. Sprendimus dėl programos atnaujinimo priima mokyklos taryba.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. gegužės 22 d. pristatytas mokyklos bendruomenei.

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SARAŠAS

1. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc>.
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymo Nr. V-1142 „dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ pakeitimo. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfeeb?jfwid=f5arm3g7r>
3. Universalaus dizaino mokymuisi gairės (2023). Prieiga per internetą: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/naujienos/universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires/>
4. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa (2024). Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-priesmokyklinis-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-programa/>
5. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr>

PRIEDAI

VILNIAUS BIRUTĖS DARŽELIO VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO REZULTATAI (2024 M.)

Mokyklos stiprieji veiklos kokybės rodikliai:

1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas (1.1. - 4 lygis)
2. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2. - 3 lygis)
3. Vaikų tarpusavio sąveika (1.3. - 3 lygis)
4. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) (2.1. - 3 lygis)
5. Patirtinė vaiko veikla (2.2. - 3 lygis)
6. Žaidimas (2.3. - 4 lygis)
7. Fizinė aplinka (3.1. - 4 lygis)
8. Pažintinė aplinka (3.3. - 4 lygis)
9. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą (4.3. - 4 lygis)
10. Mokyklos savivalda (7.4. 4 lygis)

Mokyklos tobulintini veiklos kokybės rodikliai:

- 1.. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4. -2 lygis)
2. Pasiekimų vertinimas (5.1. – 3 lygis)
3. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą (4.2. -2 lygis)
4. Fizinė aplinka (3.1.2.-2 lygis)
5. Mokyklos veiklos vadyba (7.1.3.-2 lygis)